

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 853/2015-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 17. decembra 2015 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcov Sergeja Kohuta a Ladislava Orosza (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti 2T Future, s. r. o., Za Tonkov 196/7, Riečka, zastúpenej Advokátskou kanceláriou Patajová Pataj s. r. o., J. Chalupku 8, Banská Bystrica, prostredníctvom ktorej koná jej konateľ a advokát JUDr. Marián Pataj, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 4 Co 438/2014 z 22. decembra 2014, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti 2T Future, s. r. o., odmieta ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 7. apríla 2015 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti 2T Future, s. r. o., Za Tonkov 196/7, Riečka

(ďalej len „sťažovateľka“, v citáciách aj „sťažovateľ“), zastúpenej Advokátskou kanceláriou Patajová Pataj s. r. o., J. Chalupku 8, Banská Bystrica, prostredníctvom ktorej koná jej konateľ a advokát JUDr. Marián Pataj, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 4 Co 438/2014 z 22. decembra 2014 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

Zo sťažnosti a z príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľka sa návrhom doručeným Okresnému súdu Spišská Nová Ves (ďalej len „okresný súd“) 25. júla 2013 domáhala uloženia povinnosti žalovaným v 1. až 3. rade zaplatiť spoločne a nerozdielne sumu 2 728,31 € s príslušenstvom a nahradiť trovy konania.

Svoj nárok sťažovateľka odôvodňovala tým, že 11. augusta 2005 bola medzi [REDACTED] (ďalej len [REDACTED]), ako veriteľom a žalovanými v 1. a 2. rade ako spoludlžníkmi uzatvorená zmluva o poskytnutí úveru, na základe ktorej im bol poskytnutý úver v sume 5 176,59 € na rekonštrukciu nehnuteľnosti. Súčasťou tejto úverovej zmluvy bolo ručiteľské vyhlásenie ručiteľky - [REDACTED].

Medzi [REDACTED] a obchodnou spoločnosťou [REDACTED], ako sprostredkovateľkou bola 12. júla 2004 uzavretá zmluva o sprostredkovaní úverov na bývanie, ktorej predmetom bol záväzok sprostredkovateľky vykonávať sprostredkovanie úverov a poskytovanie súvisiacich služieb pre banku a záväzok banky zaplatiť za túto činnosť sprostredkovateľke odmenu. Súčasťou zmluvy o sprostredkovaní úverov na bývanie bola dohoda o ručení uzavretá medzi obchodnou spoločnosťou [REDACTED], ako ručiteľkou a [REDACTED] vo vzťahu ku všetkým záväzkom klientov banky ako veriteľa z úverových zmlúv uzatváraných na základe zmluvy o sprostredkovaní úverov na bývanie. Dňa 10. januára 2006 bol uzatvorený dodatok č. 1 k zmluve o sprostredkovaní úverov na bývanie, podľa ktorého sa zmluva o sprostredkovaní úverov na bývanie doplnila

o článok 10.7, v zmysle ktorého bola sprostredkovateľka povinná plniť [REDAKOVANÉ] podľa ručiteľského vyhlásenia obsiahnutého v dohode o ručení do 31. decembra 2009. Z dôvodu neuhradenia splatných splátok v určenom termíne boli žalovaní v 1. a 2. rade vyzvaní na úhradu dlžnej sumy s príslušenstvom. Zmluvou o postúpení pohľadávok zo 6. februára 2013 uzavretou medzi postupcom ([REDAKOVANÉ]) a postupníkom (sťažovateľka, pozn.) bola pohľadávka voči žalovaným v 1. a 2. rade postúpená sťažovateľke. Žalovaná v 3. rade (obchodná spoločnosť [REDAKOVANÉ]) je univerzálnym právnym nástupcom obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ] (ručiteľka). Sťažovateľka vzala svoj návrh proti žalovanej v 3. rade podaním zo 16. júna 2014 späť, a to z dôvodu, že podľa dodatku č. 1 k zmluve o sprostredkovaní úverov na bývanie ručiteľský záväzok žalovanej v 3. rade zanikol 31. decembra 2009.

Okresný súd rozsudkom sp. zn. 9 C 21/2014 z 18. júna 2014 (ďalej len „rozsudok z 18. júna 2014“) žalovaných v 1. a 2. rade zaviazal spoločne a nerozdielne zaplatiť sťažovateľke (žalobkyňa) istinu v sume 2 728,31 € s príslušenstvom a trovy konania v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku, konanie proti žalovanej v 3. rade zastavil a sťažovateľku ako žalobkyňu zaviazal nahradiť žalovanej v 3. rade trovy konania v sume 286,20 €.

Rozsudok okresného súdu z 18. júna 2014 vo výroku o náhrade trov konania žalovanej v 3. rade napadla sťažovateľka odvolaním, ktorým navrhla žalovanej v 3. rade uložiť povinnosť nahradiť jej trovy prvostupňového konania v sume 190,49 €. Sťažovateľka zastávala názor, že okresný súd mal pri rozhodovaní o trovách konania aplikovať § 147 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), prípadne § 150 ods. 1 OSP. O odvolaní sťažovateľky rozhodol napadnutým uznesením krajský súd tak, že odvolaním napadnutý výrok o náhrade trov konania žalovanej v 3. rade v rozsudku okresného súdu z 18. júna 2014 potvrdil.

Podľa názoru sťažovateľky «Krajský súd v Košiciach porušil... spomenuté základné práva a slobody tým, že ako odvolací súd neprihliadol na argumenty sťažovateľa, týmito sa potrebným spôsobom nezaoberal, v odôvodnení rozhodnutia dostatočným spôsobom

nevysvetlil, prečo sa nestotožnil s právnou argumentáciou sťažovateľa a následne vec nesprávne právne posúdil. Krajský súd v Košiciach namiesto uloženia povinnosti žalovanému 3/ nahradit' trovy konania sťažovateľovi podľa § 146 ods. 2, veta druhá O. s. p. resp. 147 ods. 1 O. s. p. alebo nepriznania náhrady trov žiadnemu z účastníkov podľa § 150 ods. 1 O. s. p. aplikoval § 146 ods. 2, vetu prvú O. s. p., ktorým povinnosť náhrady trov konania žalovaného 3/ naopak uložil sťažovateľovi. Sťažovateľ pripomína, že dôvodom podania žaloby voči žalobcovi 3/ boli nasledovné skutočnosti:

1. Zmluva o poskytnutí úveru „Triangel rekonštrukcie“... uzavretá medzi [REDAKOVANÉ] a žalovanými 1/ a 2/,

2. Ručiteľské vyhlásenie spoločnosti [REDAKOVANÉ]... obsiahnuté v zmluve, v zmysle ktorého sa ručiteľ zaviazal uhradiť pohľadávku [REDAKOVANÉ] vrátane príslušenstva v prípade, ak táto nebude uhradená riadne a včas žalovanými 1/ a 2/,

3. Univerzálne právne nástupníctvo Žalovaného 3/ na miesto ručiteľa,

4. Zmluva o postúpení pohľadávok, uzatvorená medzi [REDAKOVANÉ] ako postupcom a sťažovateľom ako postupníkom, na základe ktorej sťažovateľ okrem iných získal aj pohľadávku voči dlžníkom uvedeným v návrhu na začatie konania bola vypracovaná žalovaným 3/ (táto skutočnosť je preukázaná mailovou komunikáciou medzi žalobcom a zamestnancami žalovaného 3/, ktorá sa nachádza v súdnom spise),

5. Pripomienkovanie obsahu zmluvy o postúpení pohľadávok bolo realizované len medzi sťažovateľom na strane jednej a žalovaným 3/ ako zástupcom postupcu na strane druhej (táto skutočnosť je preukázaná mailovou komunikáciou medzi žalobcom a zamestnancami žalovaného 3/, ktorá sa nachádza v súdnom spise),

6. Všetky podklady týkajúce sa postupovaných pohľadávok (vrátane úverových zmlúv obsahujúcich ručiteľské vyhlásenie žalovaného 3/) predkladal sťažovateľovi výlučne žalovaný 3/ (táto skutočnosť je preukázaná mailovou komunikáciou medzi sťažovateľom a zamestnancami žalovaného 3/, ktorá sa nachádza v súdnom spise),

7. Sťažovateľ v čase pred podaním návrhu na začatie konania v obdobných veciach opakovane vyzval žalovaného 3/ na splnenie jeho ručiteľského záväzku, pričom žalovaný 3/ existenciu a obsah svojho ručiteľského záväzku žiadnym spôsobom nespochybnil (vzor výzvy na splnenie ručiteľského záväzku žalovaného 3/ a vzor odpovede žalovaného 3/ na túto výzvu sa nachádza v súdnom spise),

8. Žalovaný 3/ napriek evidentnej snahe sťažovateľa riešiť vec mimosúdne (preukazuje to zaslanie výziev na splnenie ručiteľského vyhlásenia) neoznámil sťažovateľovi zánik jeho ručiteľského záväzku; žalovaný 3/ napriek opakovaným výzvam sťažovateľa až v priebehu súdneho konania predložil konajúcemu súdu listinu preukazujúcu zánik jeho ručiteľského záväzku.

Z uvedených skutočností je absolútne nepochybné, že sťažovateľ v čase pred podaním návrhu na začatie konania a ani v jeho priebehu z dôvodu konania žalovaného (až do momentu podania odporu proti platobnému rozkazu) nemal objektívnu možnosť zistiť, že ručiteľský záväzok žalovaného 3/ v skutočnosti neexistuje. Procesným úkonom sťažovateľa bezprostredne nasledujúcim po zistení, že ručiteľský záväzok žalovaného 3/ fakticky neexistuje, bolo späťvzatie návrhu na začatie konania. Sťažovateľ sa teda v priebehu celého konania správal racionálnym spôsobom sledujúcim rýchly a efektívny priebeh konania. Ak si sťažovateľ uplatnil nárok, ktorý sa v konečnom dôsledku ukázal ako neexistujúci, stalo sa tak výlučne na základe konania žalovaného 3/. Sťažovateľ zdôrazňuje, že pokiaľ by mal vedomosť o zániku ručiteľského záväzku voči žalovanému 3/, nikdy by sa nedomáhal súdnej ochrane neexistujúceho nároku.».

Podľa názoru sťažovateľky žalovaná v 3. rade svojím konaním zaviniła zastavenie konania a z uvedeného dôvodu považuje „výklad ustanovenia § 147 ods. 1 O. s. p. aplikovaný Krajským súdom... za neobhájiteľný a ústavne nekonformný. Z textu ustanovenia § 147 ods. 1 O. s. p. nie je možné pri aplikácii ktorejkoľvek výkladovej metódy dospieť k záveru, že zavinenie zastavenia konania je potrebné (možné) zredukovať len na skutočnosť späťvzatia návrhu na začatie konania zo strany sťažovateľa, ktorým je v tomto prípade sťažovateľ. V záujme účelu občianskeho súdneho konania vyjadreného v ustanovení § 3 O. s. p. je potrebné súčasne posudzovať, čo bolo dôvodom späťvzatia návrhu na začatie konania. Pri podrobnom posudzovaní dôvodu späťvzatia návrhu na začatie konania, ktoré je nevyhnutné pre spravodlivé a zákonné rozhodnutie o náhrade trov konania, je možné zo strany všeobecných súdov identifikovať nespočetné množstvo v ktorých bolo síce konanie zastavené na základe späťvzatia návrhu na začatie konania, avšak zastavenie konania napriek tomu nebolo zavinené žalobcom (v tomto prípade sťažovateľom).“.

Sťažovateľka argumentuje aj odkazom na uznesenie ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 169/05 z 25. augusta 2005, ktorého právne závery sú podľa jej názoru aplikovateľné aj na prerokúvanú vec. Sťažovateľka namieta, že napriek skutočnosti, že vo vyjadrení zo 16. decembra 2014 poukázala na označené rozhodnutie ústavného súdu, krajský súd jej argumentáciu ignoroval a „v odôvodnení svojho rozhodnutia sa právnymi názormi ústavného súdu... vôbec nezaoberal...“.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„I. Uznesením Krajského súdu v Košiciach zo dňa 22. 12. 2014, sp. zn. 4 Co/438/2014-144 bolo porušené právo sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

II. Ústavný súd SR ruší Uznesenie Krajského súdu v Košiciach zo dňa 22. 12. 2014, sp. zn. 4 Co/438/2014-144 a vec vracia Krajskému súdu v Košiciach na ďalšie konanie.

III. Krajský súd v Košiciach je povinný nahradiť sťažovateľovi trovy konania vo výške 287,04 €.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú preto možno považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Ústavný súd poukazuje v súvislosti s argumentáciou sťažovateľky na tú časť svojej konštantnej judikatúry, v ktorej opakovane zdôrazňuje, že nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. V súvislosti so svojím ústavným postavením ústavný súd vo svojej stabilizovanej judikatúre zdôrazňuje, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie

a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.). O svojvôli pri výklade alebo aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03).

Sťažovateľka tvrdí, že krajský súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania aplikáciou § 146 ods. 2 prvej vety OSP a uložením jej povinnosti nahradiť žalovanej v 3. rade trov konania z dôvodu zavinenia zastavenia konania porušil jej ústavou garantované práva. Podľa sťažovateľky v preskúmvanej veci nemala objektívnu možnosť zistiť, že ručiteľský záväzok žalovanej v 3. rade neexistuje, pričom v prípade, ak o tom vedela, nikdy by sa proti žalovanej v 3. rade nedomáhala prostredníctvom súdnej ochrany neexistujúceho nároku. Sťažovateľka zastáva názor, že krajský súd mal na jej vec aplikovať § 146 ods. 2 druhú vetu OSP, prípadne § 147 ods. 1 alebo § 150 ods. 1 OSP a náhradu trov konania nepriznať žiadnemu z účastníkov konania.

Vychádzajúc z predmetu sťažnosti, ktorý tvoria námietky sťažovateľky smerujúce proti rozhodovaniu všeobecného súdu o náhrade trov konania, ústavný súd podčiarkuje, že toto rozhodovanie je integrálnou súčasťou súdneho konania, a preto všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy môže rozhodnutím, ako aj postupom predchádzajúcim jeho vydaniu, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu (obdobne II. ÚS 56/05). Obsahom práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je *ratione materiae* aj právo na rozhodnutie o trovách konania, resp. o náhrade trov konania v súlade so zákonom (Robins proti Spojenému kráľovstvu z 23. 9. 1997).

V prípadoch, keď sťažovatelia namietajú porušenie svojich ústavou garantovaných práv rozhodnutím všeobecného súdu týkajúcim sa náhrady trov konania, je ale ústavný súd vzhľadom na svoje ústavné postavenie vo svojej doterajšej judikatúre nanajvyš zdržanlivý, keďže problematika trov konania má vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi akcesorickú povahu, a preto k zrušeniu napadnutého výroku o trovách konania pristupuje iba celkom výnimočne, napr. keď zistí, že v posudzovanej veci došlo k extrémnemu zásahu do základného práva na súdnu ochranu (spravodlivý proces), alebo ak zistí, že zároveň došlo k neprípustnému zásahu aj do iného základného práva (porovnaj m. m. II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011).

V nadväznosti na uvedené ústavný súd v prvom rade zdôrazňuje, že sťažovateľka sa domáha ústavnej ochrany v právnej veci, ktorej podstatou je spor o sumu 286,20 €, ktorú má podľa rozsudku okresného súdu z 18. júna 2014 v spojení s napadnutým uznesením krajského súdu zaplatiť žalovanej v 3. rade z titulu náhrady trov konania, t. j. ide nepochybne o právnu vec, ktorú možno označiť ako bagateľnú. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na prvú vetu § 238 ods. 5 OSP, z ktorej vyplýva, že vo veciach, v ktorých bolo napadnuté právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšujúcom trojnásobok minimálnej mzdy, je dovolanie *ex lege* neprípustné. Za okolností, keď Občiansky súdny poriadok vylučuje u bagateľných vecí prieskum rozhodnutí vydaných druhostupňovými súdmi, bolo by proti logike pripustiť, aby ich prieskum bol automaticky posunutý do roviny ústavného súdnictva. Opodstatnenosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy v takejto veci prichádza do úvahy iba v prípadoch extrémneho vybočenia zo štandardov uplatňovaných v rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, ktoré môžu mať za následok porušenie ústavou garantovaných základných práv a slobôd (m. m. IV. ÚS 358/08, IV. ÚS 94/2014, II. ÚS 681/2015).

Uvedená skutočnosť už sama osebe zakladá dôvod na odmietnutie sťažnosti ako zjavne neopodstatnenej. Ústavný súd napriek tomu považuje za potrebné v rámci predbežného prerokovania preskúmať v súlade so základnými východiskami svojej doterajšej judikatúry ústavnú udržateľnosť napadnutého uznesenia krajského súdu aj z vecného hľadiska.

Z § 146 ods. 1 písm. c) OSP vyplýva, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania podľa jeho výsledku, ak konanie... bolo zastavené.

Podľa § 146 ods. 2 OSP ak niektorý z účastníkov zaviniť, že konanie sa muselo zastaviť, je povinný uhradiť jeho trovy. Ak sa však pre správanie odporcu vzal späť návrh, ktorý bol podaný dôvodne, je povinný uhradiť trovy konania odporca.

Podľa § 147 ods. 1 OSP účastníkovi alebo jeho zástupcovi súd uloží, aby uhradili trovy konania, ktoré by inak neboli vznikli, ak ich spôsobili svojím zavinením alebo ak tieto trovy vznikli náhodou, ktorá sa im prihodila.

V súlade s § 150 ods. 1 OSP ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, nemusí súd výnimočne náhradu trov konania celkom alebo sčasti priznať. Súd prihliadne najmä na okolnosti, či účastník, ktorému sa priznáva náhrada trov konania, uviedol skutočnosti a dôkazy pri prvom úkone, ktorý mu patril; to neplatí, ak účastník konania nemohol tieto skutočnosti a dôkazy uplatniť.

V nadväznosti na argumentáciu sťažovateľky ústavný súd poukazuje na relevantnú časť napadnutého uznesenia krajského súdu, v ktorej sa uvádza:

„Ak došlo k zastaveniu konania, zásadne žiadny z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania podľa jeho výsledku. Len výnimočne podľa § 146 ods. 2 O. s. p. možno niektorému z účastníkov uložiť povinnosť nahradiť druhému z účastníkov trovy zastaveného konania, a to podľa § 146 ods. 2 prvej vety O. s. p. tomu z účastníkov, ktorý zaviniť, že konanie muselo byť zastavené a podľa § 146 ods. 2 druhej vety O. s. p. odporcovi v prípade, ak pre jeho správanie bol vzatý späť návrh, ktorý bol podaný dôvodne.

Zákonným predpokladom pre vyslovenie povinnosti nahradiť trovy konania podľa §146 ods. 2 druhej vety O. s. p. je jednak dôvodne podaný návrh, ale tiež správanie sa odporcu (žalovaného), pre ktoré sa stal návrh po jeho podaní bezpredmetným. Pritom dôvodnosť podania návrhu sa posudzuje procesne, preto nie je rozhodujúce, aký by bol výsledok konania, keby nedošlo k späťvzatiu žaloby. O dôvodnosti podania návrhu treba preto uvažovať z hľadiska vzťahu výsledku správania odporcu k požiadavkám navrhovateľa,

čo znamená, že návrh je podaný dôvodne najmä v prípade, kedy odporca po začatí konania nárok navrhovateľa uspokojí, resp. splní požiadavku navrhovateľa bez toho, aby o veci (meritórne) rozhodol súd, a to aj vtedy, ak by odporca uspokojil navrhovateľa, hoci k tomu nemal právnu povinnosť. Ak má byť teda také správanie, ktoré spôsobilo zastavenie konania, ísť na ťarchu odporcu, musí ísť o procesnú situáciu, kedy sa odporca zachoval v intenciách žalobného návrhu (petitu), pričom medzi správaním odporcu a žalobným návrhom musí byť vecná spojitosť. V takom prípade má navrhovateľ právo, aby mu odporca nahradil trovy, ktoré účelne vynaložil na uplatňovanie svojho práva.

Zavinenie v zmysle citovaných ustanovení možno posudzovať len z procesného hľadiska, nie podľa hmotného práva, lebo potom by išlo o posúdenie dôvodnosti žaloby vo veci samej, to znamená, že by už po zastavení konania súd ďalej skúmal dôvodnosť nároku vo veci samej. Preto ak žalobca vzal späť žalobu z procesného hľadiska zásadne platí (ak nejde o prípad ustanovenia § 142 ods. 2 druhá veta O. s. p.), že zaviniť, že konanie muselo byť zastavené a je povinný preto nahradiť jeho trovy.

V danej veci žalobca vzal žalobu v celom rozsahu voči žalovanému v 3. rade späť, preto mu zásadne vznikla povinnosť nahradiť žalovanému v 3. rade trovy zastaveného konania. Túto povinnosť by nemal (a naopak, takáto povinnosť by vznikla žalovanému v 3. rade), ak by sa zistilo v konaní, že žaloba bola podaná dôvodne, že ju žalobca vzal späť len v dôsledku správania sa žalovaného v 3. rade. O tento prípad však v prejednávanej veci - ako to správne uzavrel aj súd prvého stupňa - nejde. Žalobca bez akýchkoľvek pochybností vzal žalobu voči žalovanému v 3. rade späť potom, ako žalovaný v 3. rade v rámci odporu proti platobnému rozkazu vzniesol námietku premlčania a upozornil na to, že ručiteľský záväzok v danej veci bol zmluvne obmedzený na dobu do 31. 12. 2009. Všeobecne platí, že je vecou žalobcu uplatňovať si svoje nároky, so znalosťou veci (a potrebnej dokumentácie) len voči osobám pasívne v spore legitimovaným a je právom žalovaného voči žalobe vznášať akékoľvek, podľa neho relevantné námietky. Výsledkom takéhoto kontradiktórneho procesu môže byť situácia, kedy žalovanému subjektu nesvedčí pasívna legitimácia, čomu zodpovedá i procesný výsledok konania, a to buď v podobe zamietnutia žaloby alebo zastavenia konania v dôsledku späťvzatia žaloby.“

K námietke (ne)uplatnenia § 150 ods. 1 OSP krajský súd v napadnutom uznesení uvádza:

„Podľa § 150 ods. 1 O. s. p. ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, nemusí súd výnimočne náhradu trov konania celkom alebo sčasti priznať. Súd prihliadne najmä na okolnosti, či účastník, ktorému sa priznáva náhrada trov konania, uviedol skutočnosti a dôkazy pri prvom úkone, ktorý mu patril; to neplatí ak účastník konania nemohol tieto skutočnosti a dôkazy uplatniť.

Podľa ustálenej súdnej praxe v prípade, keď sú dané predpoklady pre aplikáciu ustanovenia § 146 ods. 2 O. s. p., nemusí súd priznať náhradu trov konania účastníkovi, u ktorého to prichádza do úvahy, ak dôjde k záveru, že sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa pre nepriznanie náhrady trov podľa cit. ust. § 150. V takomto prípade sa zaoberá súd výnimočnosťou veci, ktorá môže spočívať tak v okolnostiach danej veci, ako aj v okolnostiach na strane účastníkov konania. Pri posudzovaní okolností na strane účastníkov konania treba prihliadať na osobné, majetkové, zárobné a iné pomery toho účastníka, koho by podľa všeobecného ustanovenia stihala povinnosť nahradiť trovy konania, pričom treba vziať do úvahy aj to, či použitím tohto ustanovenia bude dotknutá majetková sféra toho účastníka, ktorý by inak mal nárok na náhradu trov konania.

V danom prípade podľa názoru odvolacieho súdu nie sú dané dôvody hodné osobitného zreteľa pre nepriznanie náhrady trov žalovanému v 3. rade, či dokonca pre uloženie povinnosti jemu hrať trovy konania neúspešnému žalobcovi. Neobstojí argumentácia žalobcu poukazujúca na konanie žalovaného v 3. rade v iných súdnych sporoch. Je vecou žalovaného v 3. rade, akú obranu zvolil v prebiehajúcom konaní, bez ohľadu na jeho postup v iných konaniach nemôže ísť na jeho ťarchu fakt, či žalobca, ako postupník vedel (či nevedel) o existencii dodatku k zmluve o sprostredkovaní úverov zo dňa 10. 1. 2006. Ako už bolo uvedené, žalobca vzal voči žalovanému v 3. rade žalobu späť a tak z procesného hľadiska zavinil, že konanie muselo byť zastavené.“

Krajský súd sa v napadnutom uznesení zaoberal aj vylúčením aplikácie § 147 ods. 1 OSP, pričom v tejto súvislosti uvádza:

„V danej veci nebolo možné aplikovať ani ust. § 147 ods. 1 O. s. p., podľa ktorého účastníkovi alebo jeho zástupcovi súd uloží, aby uhradili trovy konania, ktoré by inak neboli

vznikli, ak ich spôsobili svojím zavinením alebo ak tieto trovы vznikli náhodou, ktorá sa im prihodila. Predmetné ustanovenie rieši situácie, kedy zásada náhrady trov konania podľa pomeru úspechu nemusí zodpovedať spravodlivej úprave vzťahov a umožňuje, aby bez zreteľa na úspech v konaní hradil trovы konania ten účastník (alebo jeho zástupca), ktorý vznik týchto trov spôsobil svojím správaním alebo tieto vznikli náhodou, ktorá sa im prihodila. Rozhodnutie podľa tohto ustanovenia pritom nie je časovo viazané na rozhodnutie vo veci samej a súd podľa neho môže rozhodnúť kedykoľvek v priebehu konania. Odvolací súd má za to, že s prihliadnutím na procesný výsledok konania (jeho zastavenie voči žalovanému v 3. rade) § 147 ods. 1 O. s. p. na vzťah žalobcu a žalovaného v 3. rade pri rozhodovaní o trovách konania použiť nemožno, keď v tomto štádiu konania nemožno robiť závery (vyvodzované žalobcom), že žalovaný v 3. rade vznik trov zavinił svojím správaním.“

Po oboznámení sa s obsahom napadnutého uznesenia krajského súdu ústavný súd konštatuje, že krajský súd ho primeraným spôsobom odôvodnil, pričom v ňom obsiahnutý výklad a aplikáciu príslušných právnych noriem nemožno hodnotiť ako arbitrárne, t. j. také, ktoré by predstavovali popretie ich podstaty a zmyslu. Ústavný súd považuje preto napadnuté uznesenie krajského súdu z ústavného hľadiska za akceptovateľné a udržateľné.

Súčasťou sťažostnej argumentácie sťažovateľky jej aj výhrada, že krajský súd úplne odignoroval jej námietku, ktorou sa domáhala primeraného použitia právnych záverov vyplývajúcich z uznesenia ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 169/05 z 25. augusta 2005, ktoré sú podľa jej názoru aplikovateľné aj na prerokúvanú vec, v dôsledku čoho došlo k porušeniu jej ústavou garantovaných práv.

Ústavný súd v súvislosti s touto námietkou predovšetkým zdôrazňuje, že súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd pritom nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie,

ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04).

Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína, že čl. 6 ods. 1 dohovoru zaväzuje súdy odôvodniť svoje rozhodnutia, ale nemožno ho chápať tak, že vyžaduje, aby na každý argument strany bola daná podrobná odpoveď. Rozsah tejto povinnosti sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia. Otázku, či súd splnil svoju povinnosť odôvodniť rozhodnutie vyplývajúcu z čl. 6 dohovoru, možno posúdiť len so zreteľom na okolnosti daného prípadu. Judikatúra súdu teda nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija proti Španielsku z 9. 12. 1994, séria A, č. 303-A, s. 12, bod 29; Hiro Balani proti Španielsku z 9. 12. 1994, séria A, č. 303-B; Georgiadis proti Grécku z 29. 5. 1997; Higgins proti Francúzsku z 19. 2. 1998).

Zo sťažovateľkou označeného uznesenia sp. zn. I. ÚS 169/05 z 25. augusta 2005 vyplýva, že ústavný súd sa v ňom stotožnil s právnym posúdením všeobecného súdu, podľa ktorého za ďalší špecifický prípad žalovaným zavineného zastavenia konania možno považovať aj zastavenie konania na základe späťvzatia žaloby z dôvodu, že žalobkyňou uplatnený nárok v skutočnosti ani nevznikol. Predmetom konania v označenej veci pred všeobecným súdom bol nárok poisťovne vyplývajúci z poisťného vzťahu medzi ňou a fyzickou osobou, na základe ktorého poisťovňa (žalobkyňa) požadovala od žalovaného (fyzická osoba) zaplatenie nedoplatku poisťného havarijného poistenia a poistenia pre prípad odcudzenia motorového vozidla. Všeobecný súd posudzoval vec pri rozhodovaní o náhrade trov konania procesne, pričom dospel k záveru, že žalovaný je povinný nahradiť trovy konania žalobkyňi, keďže zavinil, že žalobkyňa vzala žalobu späť v dôsledku neoznámenej skutočnosti o predaji motorového vozidla, pričom táto povinnosť pre žalovaného vyplývala priamo zo všeobecných poisťných podmienok poisťovne, podľa ktorých poistenie zaniká

okrem iných dôvodov aj ukončením užívania poistenej veci. Túto skutočnosť bol poistený povinný oznámiť poisťiteľovi písomne a predložiť o tom preukázateľný doklad.

Ústavný súd nemá dôvod spochybňovať svoj právny názor vyslovený vo veci sp. zn. I. ÚS 169/05, že za ďalší špecifický prípad žalovaným zavineného zastavenia konania možno považovať aj zastavenie konania, ku ktorému došlo na základe späťvzatia žaloby z dôvodu, že žalobcom uplatnený nárok v skutočnosti ani nevznikol. Tento názor je však v plnom rozsahu aplikovateľný len za predpokladu, že žalobca objektívne o skutočnosti, pre ktorú sa mohol dôvodne domnievať, že spôsobila zánik ním uplatneného nároku, nevedel (nemohol vedieť) a žalovaný mal povinnosť mu túto skutočnosť oznámiť (napr. vychádzajúc z poistných podmienok poisťovne). Práve chýbajúca povinnosť oznámiť skutočnosti spôsobujúce zánik uplatneného nároku predstavuje tú skutočnosť, v dôsledku ktorej je vec sťažovateľky odlišná od tej, ktorá bola predmetom ústavného prieskumu v konaní vedenom pod sp. zn. I. ÚS 169/05. Táto skutočnosť zároveň spôsobuje, že „ignorovanie“ námietky sťažovateľky o povinnosti prihliadať na právny názor vyjadrený ústavným súdom v napadnutom uznesení krajského súdu nemôže sama osebe zakladať relevantný dôvod na vyslovenie porušenia sťažovateľkou označených práv podľa ústavy a dohovoru.

Navyše, ústavný súd považuje za spochybniteľný aj názor sťažovateľky o chýbajúcej objektívnej možnosti zistiť, či ručiteľský záväzok žalovanej v 3. rade (ne)existuje. Následkom postúpenia pohľadávky na sťažovateľku (postupníka) na základe zmluvy o postúpení pohľadávok zo 6. februára 2013 táto nastúpila do právnej pozície pôvodného veriteľa () a od tohto momentu požívala všetky práva postupcu, avšak bez zmeny obsahu pôvodného záväzku, ktorý sa postúpením nezmenil. Na tomto závere nemení nič ani to, že zmluvu o postúpení pohľadávok zo 6. februára 2013 vypracovala (ako to sama sťažovateľka tvrdí, pozn.) žalovaná v 3. rade. Aj napriek tomu, že „všetky podklady týkajúce sa postupovaných pohľadávok“ predkladala sťažovateľke výlučne žalovaná v 3. rade, sťažovateľke nebránilo nič v tom, aby sa so zisťovaním ďalších informácií a predkladaním relevantných listín obrátila priamo na pôvodného veriteľa, teda postupcu, s ktorým zmluvu o postúpení pohľadávok v konečnom dôsledku uzatvárala a s ktorým bol

10. januára 2006 uzatvorený dodatok č. 1 k zmluve o sprostredkovaní úverov na bývanie (podľa tohto dodatku sa právny predchodca žalovanej v 3. rade zaviazal plniť podľa ručiteľského vyhlásenia obsiahnutého v dohode o ručení len do 31. decembra 2009, pozn.). Ústavný súd v tejto súvislosti zdôrazňuje, že účelom ručenia ako klasického zabezpečovacieho prostriedku záväzkov je prevzatie povinnosti ručiteľa uspokojiť pohľadávku veriteľa, v prípade že tak neurobí dlžník. Je preto logické, že s prihliadnutím na právne postavenie žalovanej v 3. rade (ručiteľka) a jej záväzkov plniť v prípade, že neplní dlžník, sa zánik ručiteľského záväzku vyplývajúci z dodatku č. 1 k zmluve o sprostredkovaní úverov na bývanie stal súčasťou jej argumentácie, ktorou sa proti veriteľke (sťažovateľke) bránila.

Vzhľadom na uvedené, odkazujúc na citované časti napadnutého uznesenia, ústavný súd zastáva názor, že krajský súd sa s námietkami sťažovateľky zaoberal v rozsahu, ktorý postačuje na konštatovanie, že sťažovateľka v tomto konaní (o nároku na náhradu trov konania) dostala odpoveď na všetky podstatné okolnosti prípadu. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktorý stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo účastníka na spravodlivé súdne konanie (m. m. IV. ÚS 112/05, I. ÚS 117/05).

Z ústavnoprávneho hľadiska preto niet žiadneho dôvodu, aby sa spochybňovali závery napadnutého uznesenia krajského súdu, ktoré sú dostatočne odôvodnené a ktoré nemožno považovať za arbitrárne (podobne aj m. m. I. ÚS 21/98, III. ÚS 209/04). Ústavný súd v tejto súvislosti zároveň pripomína, že nie je a ani nemôže byť ďalšou opravnou inštanciou v systéme všeobecného súdnictva a za uvedenej situácie nemá ani dôvod zasiahnuť do právneho názoru krajského súdu.

Ústavný súd nezistil, že by napadnuté uznesenie krajského súdu vykazovalo z ústavnoprávneho hľadiska také nedostatky, ktoré by zakladali relevantné dôvody na vyslovenie porušenia základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie.

Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti už nebol právny dôvod na to, aby sa ústavný súd zaoberal ďalšími požiadavkami sťažovateľky na ochranu ústavnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. decembra 2015